

Lovforslag nr. L 176. Fremsat den 26. januar 2000 af socialministeren (Karen Jespersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Merudgiftsydelse, godkendelse af private botilbud for voksne, revision af støtte- og kontaktpersonordningen og revision af reglerne om særlige personlige hjælpemidler)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 581 af 6. august 1998, som senest ændret ved lov nr. 1111 af 29. december 1999, foretages følgende ændringer:

1. § 28, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Merudgiftsydelsen udgør mindst 1/8 af standardbeløbet nævnt i stk. 2. Der skal sandsynliggøres merudgifter svarende til 12 gange 1/8 af standardbeløbet inden for et år, før merudgiftsydelsen kan komme til udbetaling.«

2. Efter § 94 indsættes:

»§ 94 a. Private botilbud efter §§ 91 og 93 skal være godkendt som generelt egnede af den stedlige amtskommune. Dette gælder dog ikke for sådanne tilbud, med hvilke en kommune eller en amtskommune har indgået en generel aftale om anvendelse af botilbudet, herunder om tilsyn.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

§ 94 b. Socialministeren fastsætter regler om godkendelse og tilsyn for botilbud til voksne.«

3. I § 97, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »synshjælpemidler«: »og optikunderstøttende synshjælpemidler«.

4. I § 97, stk. 2, nr. 4, indsættes efter »hjælpemidler«: »og dertil understøttende hjælpemidler«.

5. I § 146 ændres »1999-2000« til: »2003-2004«.

6. I § 147 ændres »i begyndelsen af folketingsåret 1999-2000« til: »folketingsåret 2002-2003«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2000.

Stk. 2. Botilbud, der ved lovens ikrafttræden er etableret, skal være godkendt senest den 1. januar 2002.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget indeholder en præcisering af servicelovens § 28 om merudgiftsydelse, indførelse af en amtskommunal godkendelse af botilbud beregnet til midlertidige ophold efter servicelovens § 91 og § 93, revision af støtte- og kontaktpersonordningen efter servicelovens § 80, jf. § 147, og revision af reglerne om særlige personlige hjælpemidler efter servicelovens § 97, stk. 3 og 4, jf. § 146.

Merudgiftsydelse

Der er alene tale om en tydeliggørelse af bestemmelsen, idet det ved vedtagelsen af lov om social service ikke var hensigten at ændre den tidligere retstilstand med hensyn til en årlig bagatelgrænse for en vis gruppe af børn med handicap.

Godkendelse af og tilsyn med private botilbud for voksne

Gældende ret

Serviceloven og retssikkerhedsloven placerer helt entydigt ansvaret for løsningen af de sociale opgaver hos kommunen og amtskommunen.

Med henblik på at give kommuner og amtskommuner de bedst mulige vilkår for at løse opgaverne med udgangspunkt i brugernes individuelle behov indeholder lovgivningen derfor større fleksibilitet og flere frihedsgrader end tidligere lovgivning. Kommuner og amtskommuner har behov for, ud fra lokale forhold, at kunne inddrage fx selvejende institutioner, foreninger og organisationer i arbejdet. De større frihedsgrader medfører ikke nogen begrænsning i kommunernes og amtskommunernes ansvar for opgavevaretagelsen. Selv om opgaverne ikke løses af kommunen eller amtskommunen selv, har de således fortsat det overordnede ansvar for, at de sociale opgaver løses. Det er således fortsat kommuner og amtskommuner, der fører tilsyn med, at der gives den fornødne hjælp, og at opgaveløserne lever op til den standard og de målsætninger, som man lokalpolitisk har fastlagt.

Reglerne om tilsyn blev præciseret som led i bi-

standslovsreformen i retssikkerhedslovens §§ 16 og 39 således, at ansvaret for tilsyn med bl.a. botilbud og andre serviceydelser for voksne påhviler den kommunalbestyrelse eller det amtsråd, som har forpligtelsen til at tilbyde den pågældende ydelse, uanset om ydelsen leveres af den pågældende myndighed eller af private og uanset, om tilbudet er beliggende i pågældende kommune/amtskommune eller i en anden kommune eller amtskommune.

Dette indebar, at en kommune eller amtskommune, som har private tilbud til voksne beliggende inden for sit område, som benyttes af andre kommuner og amtskommuner, hverken skal forhåndsgodkende eller føre tilsyn med et sådant tilbud.

Vejledningen om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område tager derfor udgangspunkt i dette forhold og opregner forskellige elementer i tilsynet med private tilbud, ligesom der henvises til måder at sikre sig en opfyldelse af tilsynsforpligtelsen for den anbringende myndighed, herunder krav til revision samt aftaler med beliggenhedsamtskommunen om tilsyn. Tilsynspligten skal sikre, at borgerne får den hjælp, som de har ret til efter den sociale lovgivning og efter de beslutninger, som kommunalbestyrelsen og amtsrådet har truffet, samt at hjælpen er tilrettelagt og bliver udført på en faglig og økonomisk forsvarlig måde. Tilsynspligten skal forebygge ved, at der gribes korrigerende ind, før mindre problemer udvikler sig til alvorligere problemer.

Efter bistandsloven skulle der både ske godkendelse og føres tilsyn med opholdssteder og familieplejer efter bistandslovens § 66 af den stedlige kommunalbestyrelse eller anden offentlig myndighed, mens dette ikke var tilfældet med private døgntilbud til stofmisbrugere efter bistandslovens § 96.

Op gennem 90'erne har der udviklet sig en række mindre private tilbud i form af familieplejer og især opholdssteder til en række forskellige grupper af over 18-årige med forskellige sociale og personlige problemer. Der foreligger ikke i dag nærmere opgørelser over omfanget af de tilbud, som i dag grupperer sig om de forskellige boformer, som i dag drives efter ser-

vicelovens §§ 91 og 93, men noget tyder på, at de er i stigning. Der findes heller ikke oversigter over, hvilke brugergrupper tilbudene henvender sig til. Personkredsen omfatter bl.a. sent udviklede, udviklingshæmmede, sindslidende, personer med adfærds- og kriminelle problemer og personer med alkohol- og stofmisbrugsproblemer. Karakteristisk for både disse mindre tilbud og de noget større behandlingstilbud for stofmisbrugere, er den udbredte brug af køb af enkeltpladser. Endvidere bliver disse tilbud på grund af deres høje grad af specialisering ofte brugt af flere forskellige kommuner og amtskommuner ud over det amt eller den kommune, hvor de er beliggende.

På børne- og ungeområdet skal opholdssteder for børn og unge efter servicelovens § 49, stk. 2, være godkendt af den stedlige amtskommune.

Kritik af gældende ret

I en arbejdsgruppe under Socialministeriet med deltagelse af de kommunale parter har tilsynsproblematikken været drøftet.

Det skønnes, at den helt overvejende del af sociale opgaveløsninger vedrørende voksne, som amtskommuner og kommuner køber hos private udbydere, købes som enkeltpladser. Da retssikkerhedsloven forudsætter, at tilsynsforpligtelsen omfatter både et sagsrelateret og et mere generel driftsrelateret tilsyn, betyder dette, at kommuner og amtskommuner skal føre et sådant tilsyn på hvert privat tilbud, de anvender. Det betyder også, at der i hver enkelt kontrakt skal aftales vedrørende såvel den konkrete opgave som vedrørende kravene til tilbudet generelt, og at hver enkelt myndighed skal følge op på disse forhold, hvilket dels betyder væsentligt ressourceforbrug, hvis man skal leve op til det gældende tilsyns krav, dels betyder, at flere myndigheder - for de større tilbuds vedkommende mange forskellige myndigheder - skal føre tilsyn med de samme forhold, så som indhold og fremgangsmåde i tilbudene, herunder fx personale m.v. samt tilsyn med de økonomiske forhold.

Da tilsynet vil bero på konkrete vurderinger vedrørende disse forhold, vil det være nærliggende at antage, at der kan opstå divergenser i de enkelte myndigheds krav og udmeldinger til stedet, hvilket vil kunne være belastende for stedet, men hvilket også vil kunne modvirke hele tilsynets formål.

Arbejdsgruppens arbejde viser således, at det i praksis er vanskeligt at leve op til den gældende tilsynsforpligtelse, når kommuner og amtskommuner anvender private tilbud til voksne, idet disse tilbud overvejende skaffes ved køb af enkeltpladser. Problemet har især vist sig ved private opholdssteder for

voksne og ved private behandlingstilbud for stofmisbrugere.

Der er behov for, at der rettes op herpå af hensyn til formålet med det kommunale og amtskommunale tilsyn, og fordi det er uholdbart, at tilsynet i praksis ikke lever op til de krav, der er herfor, særligt når målgruppen for sådanne enkeltpladser er personer med meget væsentlige sociale, psykiske eller udviklingsmæssige problemer.

Arbejdsgruppen har tillige påpeget, at der er behov for generelt at øge kendskabet til tilbudene. Der er derfor brug for en beskrivelse og undersøgelse af tilbudene, dvs. hvor mange tilbud, der findes, hvordan de er fordelt størrelsesmæssigt, til hvilke målgrupper, de benyttes m.v. Socialministeriet vil derfor iværksætte en undersøgelse af anvendelsen af denne type tilbud.

Forslagets indhold

Det foreslås, at den stedlige amtskommune skal godkende det enkelte botilbud, uafhængigt af om amtskommunen selv benytter sig af tilbudet. Med godkendelseskompetencen følger en forpligtelse for den stedlige amtskommune til at føre et almindeligt tilsyn med botilbudet.

Baggrunden for at foreslå den stedlige amtskommune som godkendende og tilsynsførende myndighed er dels, at sådan er ordningen på børne- og ungeområdet, dels fordi den stedlige amtskommune - også selv om den ikke benytter tilbudet - geografisk og praktisk er nærmest til at vurdere aktiviteter i lokalområdet. Endelig må en amtskommune som den større enhed i højere grad end en kommune forudsættes at have en bredere ekspertise med hensyn til de forskellige tilbud, der er tale om at bedømme.

Bestemmelsen retter sig mod private botilbud uden generel driftsaftale med en offentlig myndighed, idet sådanne botilbud med aftale om anvendelse af tilbudets pladser må antages at være underlagt tilsyn af den kommune eller den amtskommune, der har truffet aftale med botilbudet.

Eksisterende botilbud foreslås dog først at skulle være godkendt inden udgangen af 2001, dels under hensyn til amtskommunernes mulighed for at løfte opgaven på forsvarlig vis, dels fordi eksisterende private botilbud også bør have en frist til at tilpasse sig nyordningen.

Det foreslås, at afgørelse om godkendelse ikke kan indbringes for anden myndighed svarende til, hvad der er gældende for opholdssteder for børn og unge efter servicelovens § 49, stk. 3, da der er tale om en generel egnethedsvurdering baseret på offentligt tilgæn-

gelige kvalitetskriterier. Der forudsættes således, at resultatet af amtskommunens vurdering fremgår af en begrundet, skriftlig afgørelse.

Fordelen ved forhåndsgodkendelse og løbende generelt tilsyn med tilbudene er, at der opnås kendskab til, hvilke tilbud, der eksisterer og hvilke rammer, de arbejder indenfor. Inden kommuner og amtskommuner kan bruge pladser på stederne, er der foretaget en egnethedsvurdering af tilbudet.

Der skal være foretaget en samlet vurdering af bl.a. de organisatoriske og økonomiske forhold, de fysiske rammer og medarbejdergruppens personlige og faglige kvalifikationer sammenholdt med pris og målgruppe. Til opgaven med at godkende knytter sig samtidig et tilsyn med stedets udvikling og en støtte og vurdering af indholdet for at sikre det indhold, stedet har fået godkendelsen på.

Det forudsættes, at godkendelsen og tilsynet retter sig mod det private tilbuds generelle egnethed til den pågældende gruppe brugere, og fx ikke om der er lokalt behov for det pågældende tilbud. Amtskommunen kan således ikke på forhånd afvise at foretage en generel egnethedsvurdering, men det private tilbud skal dog kunne sandsynliggøre, at det vil blive anvendt af en anden amtskommune eller kommune. Det forudsættes ikke, at den stedlige amtskommune skal vurdere, om konkrete anbringelser er i overensstemmelse med en generel godkendelse, medmindre der sker anbringelse, der klart falder uden for den målgruppe, tilbudet er godkendt til at modtage. Det er ved godkendelse og tilsyn vigtigt at have for øje, at de private botilbud til voksne fortsat kan fungere som fleksible alternativer til offentlige tilbud, både hvad angår personalesammensætning og det socialpædagogiske indhold.

Det kan i særlige tilfælde være rimeligt at godkende et privat botilbud på foreløbig basis, ligesom en godkendelse kan bringes til ophør, når amtskommunen ikke længere finder, at forholdene i det private tilbud er forsvarlige. I sådanne situationer skal de anbringende myndigheder underrettes, således at de kan sørge for, at de anbragte brugere kan få andre relevante tilbud.

Det er ikke kun myndighederne, der kan få fordel af en forhåndsgodkendelse, idet nogle af tilbudene vil se og bruge forhåndsgodkendelsen som myndighedernes »blåstempling« af deres aktiviteter.

Med forslaget kan en anbringende kommune/amtskommune nøjes med at træffe aftale med det private tilbud om tilbudets individuelle indsats vedrørende den enkelte brugers ophold på stedet og om varigheden af opholdet samt med at føre tilsyn med forløbet

af anbringelsen. I de situationer, hvor der er flere kommuner/amtskommuner, der bruger samme sted, undgår man, at flere myndigheder skal føre tilsyn med stedets overordnede driftsmæssige forhold.

Det forudsættes med forslaget, at den stedlige amtskommune, der skal godkende og føre tilsyn med private tilbud efter serviceloven til voksne, har indsigt i og forståelse for de forskellige behandlingskoncepter og personalesammensætninger, der kan være tale om, også ved de mere specielle tilbud. Dette vil naturligvis også være et krav ved tilbud, som amtskommunen ikke selv anvender.

Socialministeriet vil følge udviklingen på området med henblik på at sikre en fortsat bredde i tilbudene.

Revision af reglerne om særlige personlige hjælpemidler

Efter servicelovens § 146 skal forslag om revision af bestemmelserne i § 97, stk. 3 og 4, fremsættes for Folketinget senest i folketingsåret 1999-2000.

Ved servicelovens ikrafttræden fik amtskommunen bevillingskompetencen for svagsynsoptik og særlige informationsteknologiske hjælpemidler. Baggrunden for ændringen, der byggede på anbefalinger fra Udvalget om hjælpemidler og andre handicapkompenserende ydelser (Kompensationsudvalget), var, at der er tale om hjælpemiddelområder, der forudsætter en særlig ekspertise, som enten allerede findes eller mest hensigtsmæssigt kan opbygges i amtskommunalt regi. Kompensationsudvalget lagde endvidere vægt på, at der bør være sammenhæng mellem bevillingskompetence og økonomisk ansvar.

Efter de gældende regler antages det, at optikunderstøttende hjælpemidler og hjælpemidler, der understøtter særlige informationsteknologiske hjælpemidler som udgangspunkt bevilges af kommunen, medmindre de indgår som en integreret del af svagsynsoptikken eller det særlige informationsteknologiske hjælpemiddel.

Amtsrådsforeningen har i sin rapport »2. delrapport om hjælpemiddelområdets indplacering i det amtskommunale system« tilkendegivet, at der hersker stor usikkerhed og u hensigtsmæssighed ved bevilling af svagsynsoptik og særlige informationsteknologiske hjælpemidler i relation til hvilken myndighed, der skal bevilge de tilknyttede understøttende hjælpemidler.

Da ekspertisen vedrørende bevilling af de to typer hjælpemidler ligger i det amtskommunale system, findes det i overensstemmelse med Kompensationsudvalgets anbefalinger, at kompetencen på dette område overlades til amtskommunen.

Det foreslås derfor, at amtskommunen overtager kompetencen for bevilling af optikunderstøttende hjælpemidler og bevilling af understøttende hjælpemidler til særlige informationsteknologiske hjælpemidler.

Der foreslås ikke herudover ændringer af reglerne, men det foreslås, at reglerne i § 97, stk. 3 og 4, revideres i folketingsåret 2003-2004.

Støtte- og kontaktpersonordningen

Af lov om social service § 147 fremgår, at der senest i starten af folketingsåret 1999-2000 skal fremsættes forslag til revision af støtte- og kontaktpersonordningen i lov om social service § 80.

Støtte- og kontaktpersonordningen blev indført ved § 68 c i lov om social bistand den 1. August 1996. Baggrunden for lovvedtagelsen var positive erfaringer fra en toårig forsøgsperiode med 18 forsøgsprojekter, der havde afprøvet forskellige ordninger spændende fra en ordning baseret på frivillige til en indsats baseret på fuldtidsansatte professionelle. Hensigten var at skabe en entydig hjemmel til kommunalbestyrelsen, der gjorde det muligt at tilbyde de sindslidende en støtte- og kontaktperson. Formålet med ordningen var at skabe og sikre en kontakt, yde støtte og omsorg for derved at bedre den sindslidendes livssituation.

Ved etableringen af ordningen efter bistanndslovens § 68 c blev de kommunale parter kompenseret over bloktilskuddet med 60 mio. kr. årligt, svarende til, at ca. 3.000 sindslidende var omfattet af ordningen.

Ved indførelsen af lov om social service pr. 1. juli 1998 blev støtte- og kontaktpersonordningen videreført i lovens § 80, dog med den ændring, at det nu blev en pligt for kommunerne at stille en støtte- og kontaktperson til rådighed for de personer, der har behov herfor. Ved denne udvidelse af forpligtelsen blev de kommunale parter yderligere kompenseret med 5,6 mio. kr. i 1998 og 22,6 mio. kr. i 1999 og de følgende år, således at nu yderligere 1.100 sindslidende blev forudsat omfattet af ordningen.

Formålet med støtte- og kontaktpersonordningen er overordnet at opnå og bevare sociale kontakter med den sindslidende og derved bryde den sindslidendes isolation. Sekundært er formålet med ordningen, at den sindslidende skal kunne gøre brug af allerede eksisterende tilbud efter serviceloven. Ordningen skal således være et supplement til andre tilbud og ikke en erstatning for disse.

Målgruppen for støtte- og kontaktpersonordningen er de mest socialt udsatte og isolerede grupper af sindslidende, som ikke almindeligvis gør brug af eller kan gøre brug af de eksisterende tilbud. Personkred-

sen er ikke snævert afgrænset til personer med egentlige psykiatriske diagnoser.

Indsatsen i ordningen består i at komme i kontakt med og opnå den meget isolerede sindslidende tillid. Forud for dette ligger en forudgående opsøgende indsats og ofte talrige kontaktforsøg, idet den sindslidende ofte ikke responderer eller måske direkte og indirekte afviser kontaktforsøg.

Når der er opnået kontakt og tillid, samarbejdes der på den sindslidendes egne betingelser gennem samtale om at forsøge: at sikre den sindslidende en magt over egen tilværelse ud fra egne værdier, behov og normer, at den sindslidende så vidt muligt får adgang til de samme rettigheder, som andre borgere har, at ingen behøver at være totalt isoleret, det vil sige være uden kontakt og dialog med et andet menneske og at der bliver udviklet et socialt netværk. Det er vigtigt, at arbejdet udføres på en sådan måde, at initiativet bevarer hos den sindslidende, hvilket erfaringsmæssigt kræver gensidig takt, tid, tålmodig og tolerance overfor hinandens forskelligheder.

Der opereres typisk med tre forskellige typer af støtte- og kontaktpersoner:

- De professionelle støtte- og kontaktpersoner, som oftest vil være medarbejdere med en faglig social og/eller psykiatrisk baggrund. De professionelle støtte- og kontaktpersoner vil typisk udføre det opsøgende arbejde samt fungere i forhold til de meget vanskeligt stillede og dårligt fungerende sindslidende.
- De honorarlønnede støtte- og kontaktpersoner vil være medarbejdere med forskellig erhvervs-mæssig baggrund og aflønnes i forhold til det antal sindslidende, som de har kontakt til. De honorarlønnede varetager både det brede støttearbejde og det motiverende støttearbejde overfor de dårligt fungerende sindslidende.
- De frivillige støtte- og kontaktpersoner udgår typisk fra frivillige organisationer som SIND. De frivilliges indgår som et værdifuldt supplement til de professionelle støtte- og kontaktpersoner og deres opgaver kan f.eks. være at hjælpe til med praktiske opgaver hos den sindslidende, følge til sociale og psykiatriske tilbud osv.

Herudover arbejdes der i forskellige kommuner landet over i forskellige variationer med både frivillige og honorarlønnede kontaktfamilier til sindslidende. Grundsynspunktet i arbejdet med kontaktfamilier er - med private familier som udgangspunkt og en individuel matchning som metode - at skabe længerevarende og bæredygtige relationer mellem sindslidende og det omgivende samfund via en familie, der har lyst,

overskud og evner til at knytte kontakt til og åbne deres hjem for enlige voksne sindslidende eller for voksne sindslidende forældre og deres børn.

Undersøgelser af støtte- og kontaktpersonordningen viser, at ordningen, på trods af store indbyrdes forskelle i ordningen, fungerer hensigtsmæssigt og efter intentionerne med loven. Forud for lovrevisionen har Socialministeriet således iværksat en undersøgelse af støtte- og kontaktpersonordningen foretaget af Videnscentret for Socialpsykiatri. Undersøgelsen har taget udgangspunkt i en beskrivelse af støtte- og kontaktpersonordningen, som den kom til udtryk i forsøgsperioden forud for lovindførelsen i 1996 samt i en interviewundersøgelse foretaget i juni 1999 i et udvalg af kommuner for at belyse aktuelle træk ved støtte- og kontaktpersonordningen. Konklusionen på undersøgelsen udtrykker således: »Opsamlende kan det fastslås, at støtte- og kontaktpersonordningen, på trods af store indbyrdes forskelle, har udviklet en egen, stærk identitet, som en ny og kraftfuld interventionsform på brugernes hjemmebane, med udgangspunkt i brugernes behov, og med kontakt som altdominerende fælles omdrejningspunkt.« (Skriftserie nr. 3, september 1999, Videnscenter for Socialpsykiatri).

Ved den sociale ressourceopgørelse i januar 1997 oplyste kommunerne, at 1.847 sindslidende var omfattet af ordningen og den samme opgørelse et år senere i januar 1998 viste, at 3.471 sindslidende var omfattet. Den seneste sociale ressourceopgørelse, som er baseret på oplysninger fra april 1999, viste at 4.067 sindslidende var omfattet af ordningen. Der ses således at være en høj grad af overensstemmelse mellem det antal sindslidende, de kommunale parter er blevet kompenseret for - 4.100 - og det faktiske antal sindslidende, som er omfattet af ordningen - 4.067.

Forslagets indhold

På baggrund af ovennævnte positive virkninger af ordningen foreslås det, at støtte- og kontaktpersonordningen for sindslidende efter servicelovens § 80 fortsætter uændret, og at revisionen af bestemmelsen udskydes til folketingsåret 2002-2003.

På baggrund af de anbefalinger Videnscentret for Socialpsykiatri kommer med i deres undersøgelse af ordningen, vil Socialministeren i foråret 2000 tage initiativ til, at der bliver udarbejdet en ny vejledning om støtte- og kontaktpersonordningen om god kvalitet i støtte- og kontaktpersonarbejdet. Vejledningen skal bruges som inspiration og holdepunkt for den enkelte Støtte- og kontaktperson og for de ansvarlige, administrative og politiske ledelser i kommunerne.

Udarbejdelsen af en ny vejledning vil tage udgangs-

punkt i et samarbejde med Videnscenter for Socialpsykiatri i tæt dialog med de kommunale organisationer og bruger- og medarbejderorganisationer. I vejledningen vil indgå en nærmere beskrivelse af støtte- og kontaktpersonordningen, herunder hvordan ordningen adskiller sig fra f.eks. bostøtte og andre former for personlig støtte i eget hjem, idet undersøgelser viser, at der er et behov for præcisering heraf, for ikke at støtte- og kontaktpersonordningen udvandes.

Samtidig har de positive virkninger, ordningen vurderes at have haft for de sindslidende, medført, at Socialministeren forud for den kommende lovrevision i folketingsåret 2002-2003 vil undersøge, om det kunne være hensigtsmæssigt at udvide personkredsen, der er omfattet af ordningen, til også at omfatte andre f.eks. de sværest stillede hjemløse og stof- og alkoholmisbrugere. En sådan udvidelse af personkredsen vil kræve dels undersøgelser af, hvilke personer der vil kunne have gavn af en sådan ordning, og dels om en udvidelse af personkredsen vil kræve ændringer af ordningen i form og indhold for disse grupper. Det vil i denne forbindelse være relevant at iværksætte forsøgsordninger på udvalgte grupper af de sværest stillede hjemløse og stof- og alkoholmisbrugere.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Merudgiftsydelse

Der er ikke økonomiske konsekvenser forbundet med, at det i lovteksten præciseres, at merudgiftsydelsen kun kan komme til udbetaling, hvis de sandsynliggjorte merudgifter inden for et år overstiger 12 gange 1/8 af standardbeløbet.

Godkendelse af opholdssteder for voksne

Godkendelse af private, midlertidige botilbud for voksne samt løbende tilsyn skønnes at medføre merudgifter for de stedlige amtskommuner på 7,8 mill. kr. svarende til knap 23 årsværk årligt.

De anbringende kommuner og amter skønnes at få mindreudgifter på 1,6 mill. kr.

De samlede økonomiske konsekvenser af godkendelse af opholdssteder voksne samt styrkelse af tilsynet med opholdssteder for voksne skønnes til 6,2 mill. kr. årligt. I 2000 skønnes de økonomiske konsekvenser dog kun til 3,1 mill. kr., idet forslaget træder i kraft 1. juli 2000

Revision af reglerne om særlige personlige hjælpemidler

Overflytningen af bevillingskompetencen og finansieringen af optikunderstøttende hjælpemidler og

hjælpe midler, der understøtter særlige informations-teknologiske hjælpemidler, skønnes at medføre, at der skal overflyttes 3,2 mill. kr. fra kommunerne til amtskommunerne. I 2000 dog kun 1,6 mill. kr., fordi forslaget træder i kraft 1. juli 2000.

Støtte- og kontaktpersonordningen

Videreførelse af støtte- og kontaktpersonordningen skønnes ikke at medføre økonomiske konsekvenser.

Det samlede forslag skal forhandles med de kommunale parter

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet og miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke erhvervsmæssige eller miljømæssige konsekvenser.

Forholdet til EU-retten

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Vurdering af konsekvenser af lovforslag

	Positive konsekvenser/mindre udgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Samlet skønnes forslaget at medføre merudgifter på 3,1 mill. kr. i 2000 og 6,2 mill. kr. i de følgende år.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	For kommunerne skønnes der at være en mindre administrativ lettelse.	Samlet skønnes der at være et vist merarbejde for amtskommunerne.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Der er alene tale om en tydeliggørelse af bestemmelsen, idet det ved vedtagelsen af lov om social service ikke var hensigten at ændre den tidligere retstilstand med hensyn til den eksisterende årlige bagatelgrænse for en vis gruppe af børn med handicap. Ved ændringen af § 28, stk. 3, tydeliggøres det, at der skal være tale om merudgifter, der minimum svarer til 12 x 1/8 af standardbeløbet inden for et år, for at merudgiftsydelsen kan komme til udbetaling.

Til nr. 2

Ad § 94 a

Det foreslås, at etablering af private botilbud beregnet til midlertidige ophold efter servicelovens §§ 91 og 93 skal godkendes som generelt egnede af den stedlige amtskommune. Ved en generel godkendelse giver amtskommunen udtryk for, at botilbudet anses for egnet til, at det kan benyttes til ophold og indsats for en bestemt gruppe af brugere.

Som undtaget for kravet om godkendelse af den stedlige amtskommune foreslås sådanne private botilbud, der har indgået en generel aftale med en anden kommune eller amtskommune om anvendelse af botilbudet, herunder om tilsyn.

Endvidere foreslås det, at afgørelser om godkendelse ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Ad § 94 b

Med forslaget sikres der hjemmel for socialministeren til at fastsætte regler om godkendelse og tilsyn for alle botilbud til voksne efter serviceloven, dvs. udover private, midlertidige § 91- og § 93-tilbud tillige § 92- og § 94-tilbud (længerevarende botilbud og midlertidige botilbud til hjemløse), både offentlige og private, samt tilbud om døgnophold efter § 40, stk. 2, nr. 4, (for bl.a. forældremyndighedens indehaver) og tilbud efter § 140 (plejehjem og beskyttede boliger). Sådanne af socialministeren fastsatte regler kan bl.a. indeholde nærmere angivelse af, hvilke betingelser, der skal være opfyldt for, at en godkendelse kan gives,

ordning til sikring af, at afslag på godkendelse sker på forsvarligt grundlag samt præcisering af, hvordan tilsynet skal udføres. Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det foreslås, at amtskommunen yder optikunderstøttende hjælpemidler d.v.s. borde, belysning m.v., der er nødvendig for at brugeren af et optisk synshjælpemiddel får det optimale udbytte af hjælpemidlet. Det er forudsat, at de eksisterende sager fra før lovens ikrafttræden oversendes til amtskommunerne til behandling efter de nye regler.

Til nr. 4

Det foreslås, at amtskommunen yder understøttede hjælpemidler til de særlige informationsteknologiske hjælpemidler d.v.s. borde, belysning m.v., der er nødvendig for at brugeren af et særligt informations-teknologisk hjælpemiddel får det optimale udbytte af hjælpemidlet.

Til nr. 5

Det foreslås, at bestemmelserne om leverandøraftaler og særlige personlige hjælpemidler, jf. § 97, stk. 3

og 4, tages op til revision senest i folketingsåret 2003-2004.

Til nr. 6

Forslaget om at indsætte en ny lovrevision senest i folketingsåret 2002-2003 skal ses i sammenhæng med, at der stadig er tale om en forholdsmæssig ny ordning, og at undersøgelser viser, at den er meget forskellig tilrettelagt i de enkelte kommuner. Det vil derfor fortsat være hensigtsmæssigt at følge udviklingen på området.

Socialministeren vil forud for den kommende lovrevision i folketingsåret 2002-2003 undersøge, om det kunne være hensigtsmæssigt at udvide personkredsen, der er omfattet af ordningen, til også at omfatte andre f.eks. de sværest stillede hjemløse og stof- og alkoholmisbruger. Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Da det skønnes, at en lang række private tilbud er blevet etableret i perioden fra servicelovens ikrafttræden den 1. juli 1998 til i dag, som således ikke er godkendt af stedlige myndigheder, foreslås en frist for amtskommunernes godkendelse af disse tilbud på 1 ½ år.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 28. ...

Stk. 3. Merudgiftsydelsen udgør mindst 1/8 af standardbeløbet.

...

§ 97. ...

Stk. 2. Amtskommunen yder støtte til

- 1) optiske synshjælpemidler til personer med en varigt nedsat synsfunktion eller medicinsk-optisk definerede, varige øjenlidelser,
- 2) arm- og benproteser,
- 3) høreapparater og
- 4) særlige informationsteknologiske hjælpemidler.

...

§ 146. Forslag om revision af bestemmelserne i § 97, stk. 3 og 4, fremsættes for Folketinget senest i folketingsåret 1999-2000.

§ 1

I lov om I lov om social service, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 581 af 6. august 1998, som se- nest ændret ved lov nr. 1111 af 29. december 1999, foretages følgende ændringer:

1. § 28, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Merudgiftsydelsen udgør mindst 1/8 af standardbeløbet nævnt i stk. 2. Der skal sandsynliggøres merudgifter svarende til 12 gange 1/8 af standardbeløbet inden for et år, før merudgiftsydelsen kan komme til udbetaling.«

2. Efter § 94 indsættes:

»§ 94 a. Private botilbud efter §§ 91 og 93 skal være godkendt som generelt egnede af den stedlige amtskommune. Dette gælder dog ikke for sådanne tilbud, med hvilke en kommune el- ler en amtskommune har indgået en generel af- tale om anvendelse af botilbudet, herunder om tilsyn.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke ind- bringes for anden administrativ myndighed.

§ 94 b. Socialministeren fastsætter regler om godkendelse og tilsyn for botilbud til voksne.«

3. I § 97, stk. 2, nr. 1, indsættes efter »synshjæl- pemidler«: »og optikunderstøttende synshjæl- pemidler«.

4. I § 97, stk. 2, nr. 4, indsættes efter »hjælpe- midler«: »og dertil understøttende hjælpemid- ler«.

5. I § 146 ændres »1999-2000« til: »2003- 2004«.

§ 147. Forslag om revision af § 80 fremsættes for Folketinget senest ved begyndelsen af folketingsåret 1999-2000.

6. I § 147 ændres »i begyndelsen af folketingsåret 1999-2000« til: »folketingsåret 2002-2003«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2000.

Stk. 2. Botilbud, der ved lovens ikrafttræden er etableret, skal være godkendt senest den 1. januar 2002.

Til lovforslag nr. L 176. Skriftlig fremsættelse (26. januar 2000)

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg tillader mig herved for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social service (Merudgiftsydelse, godkendelse af private botilbud for voksne, revision af støtte- og kontaktpersonordningen og revision af reglerne om særlige personlige hjælpemidler)

(Lovforslag nr. L 176).

Forslaget indeholder forskellige ændringer i lov om social service.

Der er i de senere år opstået tvivl om, hvorvidt bagatelgrænsen i § 28 i lov om social service skal beregnes efter de månedlige eller årlige merudgifter til pasning af et barn med handicap i hjemmet.

Ved vedtagelsen af lov om service var det ikke hensigten at ændre den tidligere retstilstand med en årlig bagatelgrænse.

Ændringsforslaget til § 28 er derfor alene en tydeliggørelse af bestemmelsen, således at det klart fremgår, at der er tale om en årlig bagatelgrænse. Ændringen medfører ikke administrative eller økonomiske konsekvenser.

Reglerne om tilsyn blev præciseret som led i bistandslovreformen i §§ 16 og 39 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område således, at ansvaret for tilsyn med bl.a. botilbud og andre serviceydelser for voksne påhviler den kommunalbestyrelse eller det amtsråd, som har forpligtelsen til at tilbyde den pågældende ydelse, uanset om ydelsen leveres af den pågældende myndighed eller af private og uanset, om tilbudet er beliggende i pågældende kommune/amtskommune eller i en anden kommune eller amtskommune.

Dette indebærer, at en kommune eller amtskommune, som har private tilbud til voksne be-

liggende inden for sit område, som benyttes af andre kommuner og amtskommuner, hverken skal forhåndsgodkende eller føre tilsyn med et sådant tilbud.

Det har imidlertid vist sig, at det i praksis er vanskeligt at leve op til den gældende tilsynsforpligtelse, idet disse tilbud overvejende bruges som køb af enkeltpladser. Problemet har især vist sig ved private opholdssteder for voksne og ved private behandlingstilbud for stofmisbrugere.

Der er behov for, at der rettes op herpå af hensyn til formålet med det kommunale og amtskommunale tilsyn, og fordi det er uholdbart, at tilsynet i praksis ikke lever op til de krav, der er herfor, særligt når målgruppen for sådanne enkeltpladser er personer med meget væsentlige sociale, psykiske eller udviklingsmæssige problemer.

Det foreslås derfor, at der i en ny bestemmelse, § 94 a i følge forslaget, fastsættes, at den stedlige amtskommune skal godkende det enkelte botilbud, uafhængigt af om amtskommunen selv benytter sig af tilbudet. Med godkendelseskompetencen følger en forpligtelse for den stedlige amtskommune til at føre et almindeligt tilsyn med botilbudet.

Forslaget retter sig mod private botilbud uden generel driftsaftale med en offentlig myndighed, idet sådanne botilbud med aftale om anvendelse af tilbudets pladser er underlagt tilsyn af den kommune eller den amtskommune, der har truffet aftale med botilbudet.

Mens der foreslås ikrafttræden af ordningen for nye botilbud pr. 1. juli 2000, foreslås det, at eksisterende botilbud først skal være godkendt inden udgangen af 2001 dels under hensyn til amtskommunernes mulighed for at løfte opgaven på forsvarlig vis, dels fordi eksisterende pri-

vate botilbud også bør have en frist til at tilpasse sig nyordningen.

Det foreslås, at afgørelse om godkendelse ikke kan indbringes for anden myndighed svarende til, hvad der er gældende for opholdssteder for børn og unge, da der er tale om en generel egnethedsvurdering baseret på offentligt tilgængelige kvalitetskriterier. Der forudsættes således, at resultatet af amtskommunens vurdering fremgår af en begrundet, skriftlig afgørelse.

Den foreslåede godkendelses- og tilsynsordning retter sig mod det private tilbuds generelle egnethed til den pågældende gruppe brugere, og fx ikke om der er lokalt behov for det pågældende tilbud.

Med forslaget kan en anbringende kommune/amtskommune nøjes med at træffe aftale med det private tilbud om tilbudets individuelle indsats vedrørende den enkelte brugers ophold på stedet og om varigheden af opholdet samt med at føre tilsyn med forløbet af anbringelsen. I de situationer, hvor der er flere kommuner/amtskommuner, der bruger samme sted, undgår man, at flere myndigheder skal føre tilsyn med stedets overordnede driftsmæssige forhold.

De samlede økonomiske konsekvenser af godkendelse af opholdssteder voksne samt styrkelse af tilsynet med opholdssteder for voksne skønnes til 6,2 mill. kr. årligt.

Skønnet over de økonomiske konsekvenser skal nærmere drøftes med de kommunale parter.

Socialministeriet vil følge udviklingen på området med henblik på at sikre en fortsat bredde i tilbudene.

Lovforslaget indeholder desuden en bemyndigelsesbestemmelse for socialministeren til at fastsætte regler om godkendelse og tilsyn for alle botilbud til voksne efter service-loven, hvis der skulle vise sig behov herfor, ligesom det har vist sig for de ovenfor nævnte private tilbud.

Efter lov om social service § 147 skal forslag om revision af bestemmelserne i § 80 om støtte- og kontaktpersonordningen for sindslidende fremsættes for Folketinget senest i folketingsåret 1999-2000.

Forslaget om støtte- og kontaktpersonordningen til sindslidende indebærer en uændret videreførelse af ordningen og en ændring af lovens revisionsbestemmelse, således at loven atter tages op til revision i folketingsåret 2002-2003.

Baggrunden for § 80 er en to årig forsøgsord-

ning med støtte- og kontaktpersonordningen, der løb i perioden 1993-1995. Indsatsen i ordningen består i at komme i kontakt med og opnå den socialt udsatte og isolerede sindslidendes tillid ved hjælp af en opsøgende indsats.

Undersøgelser af støtte- og kontaktpersonordningen viser, at ordningen fungerer hensigtsmæssigt og efter intentionerne med loven. En særlig undersøgelse af ordningen, foretaget af Videnscenter for Socialpsykiatri på Socialministeriets foranstaltning, og som bl.a. bygger på en interviewundersøgelse i juni 1999 foretaget i et udvalg af kommuner for at belyse aktuelle træk ved ordningen, er i overensstemmelse hermed.

At videreføre støtte- og kontaktpersonordningen uændret skønnes ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser.

Efter lov om social service § 146 skal forslag om revision af bestemmelserne i § 97, stk. 3 og 4, fremsættes for Folketinget senest i folketingsåret 1999-2000.

Forslaget om særlige personlige hjælpemidler indebærer, at amtskommunerne overtager kompetencen for bevilling af optikunderstøttede hjælpemidler og bevilling af understøttede hjælpemidler til særligt informationsteknologiske hjælpemidler fra kommunerne. Endvidere foreslå en ændring af lovens revisionsbestemmelse, således at loven atter tages op til revision i folketingsåret 2002-2003.

Bevillingskompetence for svagsynsoptik og særligt informationsteknologiske hjælpemidler placeredes ved bistandslovreformen i amtskommunerne med den begrundelse, at der var tale om hjælpemiddelområder, der forudsætter en særlig ekspertise, som enten allerede fandtes eller mest hensigtsmæssigt kunne opbygges i amtskommunalt regi.

Amtsrådsforeningen har anbefalet, at kompetencen for bevilling af optikunderstøttede hjælpemidler og bevilling af understøttede hjælpemidler til særligt informationsteknologiske hjælpemidler overgår til amtskommunen, da der i praksis har været store afgrænsningsproblemer med hensyn til hvilken myndighed, der skal bevilde sådanne hjælpemidler.

At overflytte bevillingskompetencen og finansieringen af optikunderstøttede hjælpemidler og hjælpemidler, der understøtter særligt informationsteknologiske hjælpemidler, skønnes at medføre, at der skal overføres 3,2 mio. kr. fra

kommunerne til amtskommunerne. I 2000 dog kun 1,6 mio. kr., fordi lovforslaget træder i kraft 1. juli 2000. Skønnet over de økonomiske konsekvenser skal nærmere drøftes med de kommunale parter

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.